

A VÁROS

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZMÜVELŐDÉSI ÉS KÖZGAZDASÁGI KÖZLÖNY.

Főszerkesztő:

DR. K. TÓTH MIHÁLY
tanácsnok.

Felelős szerkesztő:

KONCZ ÁKOS
főleváltáros, tb. tanácsnok.

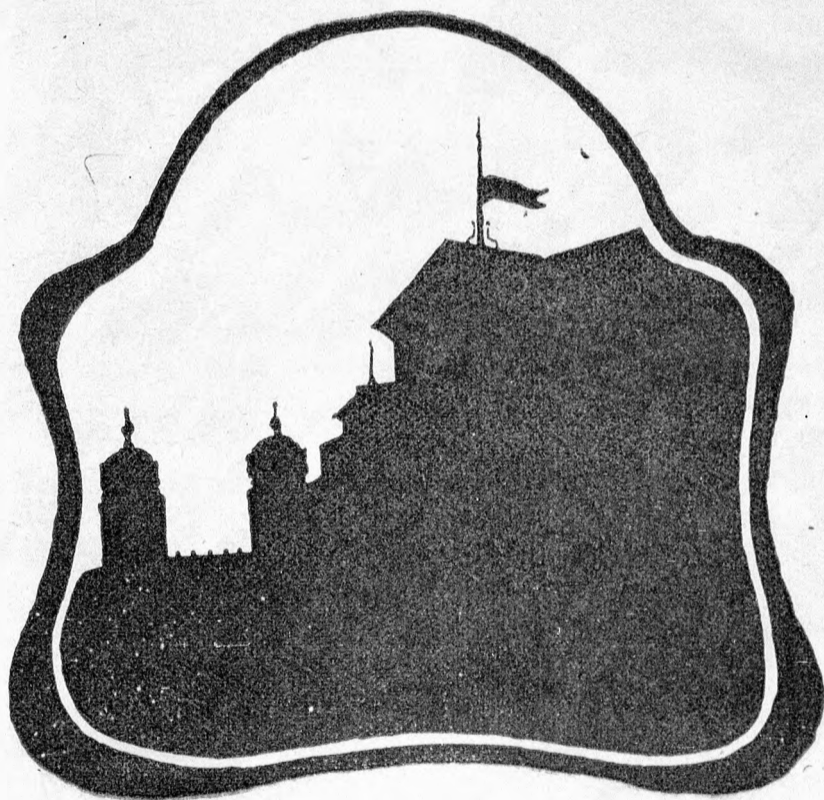
ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre . . . 6 korona
Egyes szám ára 20 fillér.

Megjelenik minden hó 1-én
és 15-ik napján.

SZERKESZTŐSÉG:

Városház, földszint 8. Ide kérjük a kéz-
iratokat.

KIADÓHIVATAL: Városi könyvnyomda-vállalat irodája, mely az elő-
fizetési díjakat és hirdetéseket felveszi.

Kiadótulajdonos: Debreczen szab. királyi város könyvnyomda-vállalata.

ELŐFIZETÉSI ÁR:
Egész évre. . . . 6 kor.
Egyes szám 20 fillér.

Megjelenik minden hó
1-ső és 15-ik napján.

A VÁROS

SZERKESZTŐSÉG:
Városháza, földszint 8. szám.
Ide kérjük a kéziratokat.

KIADÓHIVATAL:
Városi könyvnyomda-vállalat
irodája. Ide küldendők az elő-
fizetési díjak és hirdetések.

= KÖZIGAZGATÁSI, KÖZMÜVELŐDÉSI ÉS KÖZGAZDASÁGI KÖZLÖNY. =

Főszerkesztő: Dr. K. TÓTH MIHÁLY tanácsnok. ♦ Felelős szerkesztő: KONCZ ÁKOS főlevéltáros, tb. tanácsnok.

Az aszály elleni talajmivelés feltételei az Alföldön.

Irta: Dr. Hegedüs István, tb. tanácsnok.

(Folytatás.)

Ami a tőkeképződés lehetőségét mezőgazdaságunk keretében illeti, azt nagy mértékben befolyásolja maga a talaj termőereje is. A föld termőerejében rejlő nemzeti tőke csökkenő vagy növekvő irányzata csökkenti, illetve növeli a tőkeképződés lehetőségét. Ha mérleget készítünk ama értékről, mely a földtől az évi termés alakjában az Alföldön elvonatik azon értékkel szemben, mely a talajnak visszaadatik, a föld követelése veszteséggel zárul. Már pedig a legbujább talajnak is veszítenie kell termékenységéből, ha gazdája hosszú időközön keresztül oly kölcsönöket vesz fel tőle, melyeket teljesen vissza soha nem fizet. Ily gazdálkodás mellett a talaj állandó hitelezője lesz gazdájának, viszont a gazda állandó adósa földjének.

Ma már ott tartunk, miszerint megszűnt a közigazgatási jogosultsága az úgynevezett „A more patrio“ gazdálkodásnak, hogy a bogár szántsa, a pacsirta trágyázza a mezőt, hogy az alomszalma ganajjal keverve a fátlan és követlen Alföld tüzelő anyaga vagy gerádjakerítése legyen. Igaz, hogy az Alföldön még bőven van sok olyan gazdaság, melynek talajában még évtizedeken át is dus termőerő lesz, részint az okszerű gazdálkodás miatt, részint mert gazdája földje zsirját még nem régen szedi. Az ilyen s főként a csoroszllya által nemrég felhasított humuszos talaj még soká nem igényli termőereje fokozott gyarapítását ha benne a gabona trágyázás nélkül is kövér, s azt a megdőlés veszélye fenyegeti. Am az ilyen gazdaságok, jóval kisebb számban vannak, mint azok, melyek talajában a termőerő tendenciozusan csökken. Épen ez a tendencia rejti magában a veszélyt, mely egyértelmű a nemzeti tőke csökkenésével, és amelyről bátran azt lehet mondani, hogy a magántőkeképződés lehetőségét csökkenti. Igyekezzünk tehát fokozni a talaj termőerejét ott, ahol annak

szüksége mutatkozik, mert ezáltal nemcsak a nemzeti tőkevagyon gyarapítjuk, hanem a magántőkék keletkezésének egyik legfontosabb feltételét bizto-ítjuk, amelynek első sorban maga a gazda veszi hasznát.

Egy oly államban, ahol a közigazdaság a haladás útjára tért, a tőkeképződés szempontjából kétszeresen fontos az állam pénzügyi gazdálkodása. Ott, ahol félni lehet attól, hogy a valuta ingadozója csorbitani fogja a pénzben kifejezett vagyon álladékat, ott nem fokozódik a takarékosági hajlam a tőkegyűjtés iránt. Ott igyekszik mindenki a meglevő tőkéjét fekvő vagyonba helyezni, s nem törekszik tőkéjét kikölcsönzés útján kamatoztatni.

Majdnem ugyanazt mondhatni az adópolitikánkra. Sajnos, az Osztrák-Magyar birodalmat sok államadósság terhe nyomja, s azok kamatainak fizetésére mindkét állam lakosságának teherviselő erejét az adózás nagyon igénybe veszi. Ezenkívül a hármass szövetség nekünk igen sokba kerül.

A nyugati gazdag államok gazdálkodó és iparos lakossága kevésbé érzi a fegyveres béke adóját, mint mi és nekik a térképre rajzolt határvonalak biztosítása kevesebbe kerül, mint nekünk, mert hiszen azok társadalmuk felesleges tőkét vesznek igénybe, míg mi idegen tőkék után fizetünk kamatot.

A külföldi fogalmak szerint a magyar gazdák vállára nehezedő adóterhek nemcsak nyomasztók, hanem szinte elviselhetetlenek. Fokozza a nyugati és alföldi gazda adófizetése közötti ellentétet és aránytalanságot az a körülmény, hogy a nyugati államok a befizetett adók igen nagy részét fordítják olyan közigazgatási beruházásokba, melynek az iparos, kereskedő és mezőgazda egyaránt hasznát veszi, vagyis míg ezáltal egyrészt a népesség adófizető képességét növelik, másrészt folytonosan megkönnyítik és olcsóbbá teszik a közigazgatási javak termelését, s új tőkék születésére adnak ezerféle lehetőséget a közigazdasági élet minden ágában.

Mily irigylésre méltó e tekintetben a német s a francia gazda, kitől az állam kevesebb adót követel, de részére pompás kőutakat épít,

terményét, állatait olcsóbban szállítja; mag- és kereskedelmi növények termelése, állattenyésztés, ármentesítés, alagsövezés, futóhomok megkötése, öntözési vízművek berendezése körüli teendőkben fokozottabb mértékben siet a gazda segítségére, s mindezért attól kevesebbet követel, bár gazdagodását minden oldalról elősegíti. Ilyen állami támogatás ellenértékét az állam bőven megtalálja mezőgazdának növekvő adófizetőképességében.

Nálunk mindez másképpen van. A magyar gazda hiába fizet több adót, utat, hidat, maga kénytelen építeni, s adójából közigazdasági beruházások alakjában a nyugati viszonyok arányához képest az állam részéről kevesebb támogatásban részesül, mert — az államadósság kamatai, a flotta, a hadsereg — adója nagyrészt felémészik. Az iparos és kereskedő adója egyrészt áthárítja a fogyasztóra; a mezőgazda erre nem képes, mert búzáját árfolyam szerint kénytelen eladni, ezt az árfolyamot pedig nem ő, hanem a nála sokkal kisebb termelési költséggel dolgozó, kevesebb adót fizető északamerikai és oroszországi mezőgazdaságok termései, tehát a világkonjunkturák határozzák meg. Az adók nyomasztó terhe kényszerítette a gazdát arra, hogy jövedelmét fokozza, melyből adóját anyagi romlása nélkül fizethesse.

Azon sok tényező között, amelyek együttes közrehatása a legelők feltörését eredményezte, nem kis jelentőségű volt az egyre fokozódó adó. A szemtermelés kiterjesztése igaz hogy éveken át fedezte is az adót, azonban a szemtermelés jövedelmezősége, a termés árfolyama nem tartott lépést a termelési költségek emelkedésével, minek következtében amit a gazda a réven nyert, azt a vámon elveszti. Ha pedig a kedvezőtlen időjárás következtében egy gazdasági év általános rossz termésére gondolunk, akkor a magas adó ilyen esetben nemcsak a gazda jövedelmét, hanem magát a földjáradékot is terheli.

A földjáradékknak bármily kis mértékű, de gyakori térhelése, nem nemzeti vagyonosodásra, hanem elszegényedésre vezet, melynek iránya a tökeképződéssel épen ellentétes. Ezt igazolják a fogyasztási statisztika adatai. A fogyasztás csökkenése pedig semmiképpen sem jelent népjólétet, már pedig az egészséges tökeképződés bizonyítéka a népjólét. Egy oly államban, hol az adó egyrésze a földjáradékot is terheli, másrésztől a népjólét iránytűjét, a fogyasztást kedvezőtlenül befolyásolja, állami és társadalmi közös érdek, ha e bajt az adópolitika másképpen orvosolni nem képes, az enyhe progressiv adó behozatala, a társadalom alsóbb rétegei, másszóval a nemzet többsége elszegényedésének elkerülése végett.

Ma épen fordítva áll a dolog; a kisbirtokos gazdaságában kevesebb tőke szerepel, mely fo-

kozna a természet gyümölcsözését, s ez okból aránylag nagyobb adót fizet, mint a közép- és nagybirtokos. Kik a birtokaikban befektetve levő tőkék egy részének kamatmentességét élvezik. Ez okból méltányos és helyeselhető, ha az adózás alapjául szolgáló kataszteri becsléseknél nemcsak a föld minősége és mívelési ága, hanem maga a termés minősége is figyelembe vétetik, mert ez a körülmény a belterjesebb míveléshez szükséges tőke megadóztatását is maga után vonja, s némileg mégis csökkenti a kisgazda aránytalan adófizetési kötelezettségében rejlő igazságtalanságot. Az enyhe és fokozatos adó behozatala, mely a népesség szegényebb rétegeit nem érinti, a mezőgazdasági fejlődés szempontjából károsnak nem mondható, mert ha nő a közép- és nagybirtokos fizetési kötelezettsége, akkor mindkettő igyekszik annak fedezetet biztosítani birtoka nagyobb jövedelmeztetéssel, mely törekvése tőkebefektetésre és belterjesebb mívelésre ösztönzi.

Franklin Benjámint szerint az emberek mindenütt meghalnak és adót mindenütt fizetnek, de ez az adófizetés megszűnik kedves polgári kötelesség lenni, ha csak kisorsra is a földjáradék terhére esik, ha a tökeképződést megnehezíti vagy elő nem segíti, végül ha a népjólét eszményi céljához vezető utat a társadalom bármely rétege előtt elzárja, de leginkább akkor, ha egy nemzet lassu elszegényesedését vonja maga után.

A dry farming mívelési rendszerrel kétoldalról van szerves összefüggésben a talaj termőereje és pedig midőn a termőerő szükséges mennyisége a dry farming sikerét mint feltétel lehetővé teszi, más oldalról midőn a föld termőerejében rejlő nemzeti tökevényon e mívelési rendszer által föltételezett nagyobb tőkével egyesül a produktivitás fokozására. Ez okból a fent előadottakat óhajtom kiegészíteni, midőn az Alföld termőerejében fölhalmozva levő nemzeti tökevényon növekedése és apadása mint szélső határok közti hullámnak a termelésre gyakorolt törvényszerűségeivel foglalkozom.

Egy búzaszém hamumaradványában 25·90⁰/₀ káli s 60·39⁰/₀ phosphorsav van. Az állatsont 60⁰/₀-a phosphorsav. Látható a nagy ⁰/₀ phosphorsavtartalomról, hogy termény és haszonállat alakjában mily óriási mennyiségű phosphorsav vonatik el a földtől évről-évre. Ha Magyarországnak virágzó ipara volna, mely a mezőgazdaság terményeit itthon feldolgozná, úgy a talaj őstermőereje jobban megóvható lenne. A magyar gazda legtöbbje csak kölcsönözni tanult a földtől, de visszafizetni nem. Ha mérleget készítünk a földtől évenként elvont termőerő mennyiségéről avval szemben, mely a talajnak visszaadatott, kitűnik, hogy a föld állandó hitelezője a gazdának s a gazda állandó adósa földjének.

A nyersterményeket termelő és exportáló

államokat, melyek a föld elvont termő erejét nem pótolják, Arábia szomoru sorsa fenyegeti, mely több évszázados rablógazdálkodás folytán vált terméketlen sivataggá. Magyarország felé e veszedelem utban van s lavinaszerűen közeledik. Magyarország átlagos buzatermése 1885-ig emelkedett, de azóta a bevetett terület nagysága arányához képest stagnál. A szántóföld nagyságához képest a tenyészállatok száma a jelenleginél sokkal nagyobb volt mint ma és sokkal több természetes trágyát adhatott a gazda földjének. Azóta hat millió holdnál több rét és legelő lépésről-lépésre hátrált az ekevas előtt s alakított szántófölddé. Az ugar 35%-ról 8%-ra apadt és mindezzel szemben állattenyésztésünk szám szerint kevésbé gyarapodott, mint minőség szerint. A belterjes gazdaságok állattenyésztése sokat fejlődött s ezzel kapcsolatosan a trágyatermelés. Ez a fejlődés két szempontból fontos, egyrészt, mert több húst, tejet, vaját, sajtot, zsírt termel mint a ridegtartás, másodsor, mert a ridegtartás csak a telelés időszakában termel trágyát, míg az intenzívebb állattenyésztés az év minden szakában. Angliában 1825-ben az ökör átlagos súlya 270 kilogramm volt, ma 750—800 kilogramm között ingadozik. Franciaország tenyészállatainak létszáma csökkent, mégis 50%-al termel több húst, mint 50 év előtt. Fájdalom, hogy a rét és legelő feltörésével, vagyis a szántóföld növekedésével, az intenzív állattenyésztés lépést tartani nem volt képes. Juhtenyésztésünk is évről-évre apad, de ez a folyamat inkább vigasztaló, mint elszomorító, mert a juhtenyésztés a külterjes gazdasági üzemszerűsége alanya s apadása a földmivelés fejlődését jelenti. Ezt az állításomat eklatáns példával igazolja Ausztrália mezőgazdasági fejlődése. Ausztrália és Argentína a világ legnagyobb juhtenyésztő államai. 1910-ben majd 400,000 tonna (4 millió métermázsa) gyapju került Ausztráliából világpiacon. A dry farming alkalmazása, gondosabb talajmivelés kútfúrások, öntözési vízművek, a világforgalomhoz csatolt vidékek termésmennyiségét évről-évre fokozzák s a földjáradék emelésével a föld árát is emelték. A tengerpartvidéken a földmivelés terjeszkedése a legelőket s ezeken a juhászatot egyre beljebb szorítja Ausztrália belsejébe, mellyel a gyapjutermelés költségeit drágítja, mely körülmény természetes következménye lesz a juhtenyésztés csökkenésének.

Egy katasztrális hold föld, hogy termő ereje épségben tartassék, minden négy évben 200 q. istállótrágyát követel. Szomoru, de igaz, hogy mezőgazdaságunk e trágyamennyiség felével sem rendelkezik, pedig 200 q. csak egyensúlyban tartaná földjeink termő erejét és nem fokozná. Az 1880—1885-iki ötéves ciklustól az 1905—1910-iki ciklusig 0.30 métermázsaival javult termés-

átlagunk, míg a német birodalom termésátlaga ugyanezen idő alatt 3.22 métermázsaival javult holdanként. Ennek oka egyrészt a föld termő erejével takarékos ipar, másrészt Németország állattenyésztésének rohamos fejlődése s végül a műtrágya fogyasztás nagyméretű növekedése.

(Folyt. köv.)

Demecs Elemér városi főkertész jelentése külföldi tanulmányutjáról.

Tekintetes Tanács!

A tekintetes Tanács 14.946—1913. szám alatt kelt engedélye alapján augusztus hó 17-től szeptember hó 7-ig bezárólag tett tanulmányutamról tiszteletteljes jelentésem van szerencsém az alábbiakban megtenni.

Az ország határát elhagyva, Breslauba igyekeztem, a sokat emlegetett és a nagyon dicsért jubileumi kiállítás tájkertészeti részét tanulmányoztam át. Fenséges látványt nyújtott a hatalmas pergola az óriás méretű vízmedencével. Nagyon hatásos volt az építmények díszítése növényzettel, különösen nagy hatással volt a szemlélőre a tömeg. 30,000 darab piros Pelargonium. 20,000 darab halványkék Rhododendron virágzott egy tömegben. Mondhatom, hogy a tervezők fényes hatást értek el vele. Az új irány főleg az architektikus építmények és a geometriai vonalak felé hajlik. A mesés szinpompa s a hatalmas méret fenségessé, ünnepélyessé varázsolta a területet. Ezen hatalmas méretű csoportok ügyesen voltak elhelyezve a kiállítás többi területei között. A számtalan geometriai vonal ügyesen simult az épületekhez, valamint azokat körülvevő idősebb park angol stílusú utjaihoz. Kellemes nyugodtság uralkodott mindenütt s csodás színharmonia rendkívül előkelővé tette a kiállítás területét. Nagyon tanulságos volt az utvezetés. Terjedelmes, széles utak vezettek az egyes pavillonokhoz, rendkívül egyszerű, de annál hatásosabb növénydíszítéssel. Imponáló látvány volt a hatalmas Hortensia-csoport a főbejáró végén. Egyes növények hatalmas virágkádakba ültetve hozták a vastag virágszáron virágzataikat. Nem volt ritka a 30—40 cm. átméretű virágzat sem. A főcsarnokban ez alkalommal a virágkertészet volt képviselve. Szébbnél-szebb asztaldiszítéseket, alkalmi bokrétaikat, valamint koszorúkat láttam. Különösen figyelmemet egy előkelő izléssel díszített szoba kötötte le. Nemcsak izléssel, de nagy művészi tudással volt megalkotva. A szoba egy főúri fogadó képét nyújtotta, ebben foglalt helyet a virágözön. Különösen érdekesek voltak a csillárok s a karos gyertyatartók díszítései. A szokásos üvegcsépeket, vagy a köszörült üvegdiszitményt

Amaranthus virágok diszítették. A többi diszítés főleg Celosia pyramidalis változatos színű virágzataiból került ki. Mindkét növény virágzatai rendkívüli alakzati érdekességükkel s kellemes lágy, selymes színeikkel fenséges harmoniát teremtettek, a művészi alkotásu butorokkal együtt. Ezen valóban szép diszítésen kívül előkelő fogatok és autók voltak még kiállítva, melyek mindegyike valóban látványosság volt. Itt közelben foglalt helyet a japánkert az ő misztikus diszitményeivel. E kertben levő tó egyrésze fűthető volt s ebben csodás vizirózsák s Lótusok tömege volt csoportosítva. A tó partja érdekes japán házikókkal, még érdekesebb hidakkal és pagodákkal volt diszítve. A növényzetek közül különösen lekötötték a szemlélő figyelmét a kis japán törpefenyők, részben festői majolikavázákban, részben kiültetve.

A főuri kertekben ujabban tért hódítanak ezen japán diszítésű kertek, különösen Angliában és Németországban felkapottak. Mindenesetre e keleties izléssel berendezett kertek sok érdekességet és sok finomságot is tartalmaznak magukban. Tovább haladva, a kiállítás területén találtam a Dáhlia-kiállítást. Ezt a csoportot a Német Dáhlia-Egyesület állította ki. Meglátszik a német alaposág és törekvés. Szébbnél-szebb színű, alakzatu és növésű Dáhliaakat láttam itt. Örömmel tapasztaltam, hogy az egyes termelők arra törekedtek, hogy alacsony növésű grupp (virágágy) fajtaikat teremtsenek s állítsanak elő. Nem hagyhatom említés nélkül a „Rózsa-kiállítást“ sem, ami annyi gyönyörűséget s élvezetet nyújtott. Hatalmas törekvést, óriási haladást mutattak fel. A régibb, jobb fajta nagy tömegben imponáltak s különös pompát s látványt nyújtottak. Az újdonságok pedig rendkívüli érdekességükkel, változatos színpompájukkal tűntek ki. Voltak gyönyörű színűek, de találhattunk sok olyant, amelyek növésükkel, ellenállóságukkal váltak ki. Egy nagyon érdekes színű újdonság volt bemutatva, Rayon d'Or, gyönyörű aranysárga színű, egy másik, mely rendkívül sokat virágzott: „Rödhette“, — voltak, amelyek előkelő virágalakzataival tűntek fel, pl. a Heinrich Münch. Sok szép újdonságot találtam a futórózsák között is, amelyek a modern tájkertészetben kitűnően érvényesülnek a rácsozatok és pergolák mellett.

Tovább haladva, az iskolakertek és munkáskertek kötötték le figyelmemet. Most mind a kettő igen aktuális probléma. Az iskolakertekkel céljuk, elérni, hogy a serdülő ifjuság szép, lelket nevelítő és sok gyönyört nyújtó foglalkozással legyen lekötve. A népnevelők rendkívül nagy súlyt fektetnek az ifjuság kertészeti irányu kiképzésére. Minden iskolának megvan a saját kísérleti telepe, illetőleg iskolakertje s mondhatom, hogy igen szép eredményt tudnak felmutatni az apró ember-

kék. Nagyon szép zöltséget tesznek, de a virágos kertjük sem az utolsó. Látogatásom napján az ifjuság által nevelt cserépnövények kiállítása volt látható. Lélekemelő látvány, mikor a csöppségek egyes kis fürge kezeikkel rendezgették a kiállítandó tárgyakat, szinte látszott rajtuk a nagy szeretet, ami őket a saját maguk által nevelt virághoz köti. Most láttam csak, hogy az ifjuságra mily nagy hatással van az ilyen irányu foglalkoztatás. Minden esetre fokozta törekvésüket az a tudat, hogy mindaz, amit annyi gonddal ápolnak, az a saját tulajdonuk. Az egyik 12—13 éves fiúcska örömmel sorolta, hogy édes anyja konyhájára az idén mit termelt. Egy leányka arcáról pedig boldogság sugárzott le, amikor elmondta nekem, hogy minden vasárnap édes szüleinek és a templomba az Ur oltárára kerül ki egy kis bokréta az általa nevelt, illetőleg gondozott virágokból. Mennyi szeretet, mennyi melegség van ezen csépp emberkében. A jelenkor pedagógusai jobb eszmét nem pendíthettek volna meg az ifjuság lelki és testi nevelése irányában, mint a gyermekkerteket. Meg is látszik az ifjuság minden tagján, hogy valami szép és nemes lopódzott be szívébe. Beszéltem az ifjuság előjáróival, a tanítókkal, meglátszott rajtuk is a lelkesedés.

Nagy örömmel beszélnek, hogy az ifjuság ez irányu lekötöttsége mennyire nagy szerepet játszik a nevelésben. A gyermekek sokkal engedelmesebbek, lelkületük finomabb s szorgalmukat fokozza a nemes verseny. Ezen nemes lelkű népnevelők nemcsak az ifjuságról gondoskodtak, hanem azok szüleiről is és megteremtették a munkáskerteket. Nagyon ügyesen berendezett munkáskerteket mutattak be. Mily nagy szociális problémát oldanak meg, ha a társadalom zömét, a munkásnép szabad idejét le tudják kötni ily irányu foglalkozással. — Az a munkás, aki a fojtott, füstös levegőjü gyárból hazakerül, mennyi gyönyörűséget talál kis kertecskéjében s ennek fejlődő növényzetében. Mily boldogan is nevezi azt a terményt sajátjának, hisz minden, ami körülötte van, idegen. Ő szegény, csak a napi keresetéből él. Láthatjuk, mennyi kulturális érzék van nyugati szomszédainkban. Már kora gyermekkorában oly nemes foglalkozásra tanítják az ifjuságot, hogy később, mikor a mindennapi megélhetés terhe reá nehezedik, előszedve ifjuságának oly sok lelki és testi jót, gyönyört nyújtó szórakozását, azt most saját családja javára istápolhatja.

Az itt bemutatott munkáskertek alapján ugyanazok, mint az iskolakertek, csak terjedelmesebbek. Nagyon ügyesen, izlésesen vannak megalkotva, hogy ne csak anyagilag, de lelkileg is sok hasznot, illetőleg élvezetet nyujtsanak. A nagy gondal összeállított kiállítás ezen kerte-

3431—1914.

Versenyárgyalási hirdetmény.

Debreczen sz. kir. város az egyetem és környéke csatornázás és vízvezetéki hálózatának biztosítására zárt, írásbeli versenyárgyalást tart.

Ajánlatok 1914. évi március hó 6. napjának déli 12 órájáig Debreczen sz. kir. város Tanácsánál nyújtandók be és pedig külön a csatornázási, külön a vízvezetéki munkákra. De lehet pályázni csupán az egyikre is.

Az ajánlatok a közszemlére kitett ajánlati mintának megfelelően szerkesztendők s a közszállítási szabályrendeletben megszabott nagyságu bánatpénzzel, illetve ennek Debreczen sz. kir. város főpénztáránál történt letételét igazoló letéti jeggyel szerelendők fel.

Bánatpénzüll elfogadtatik az állami óvadék gyanánt megszabott értékeken kívül azoknak a debreczeni pénzügyintézeteknek betétkönyve is, melyeknél a város pénzkészletei elhelyezést nyernek.

Ajánlatot csak magyar honos vállalkozók tehetnek Magyarországon termelt és gyártott anyagokkal. E tekintetben a közszállítási szabályrendelet vonatkozó pontjai teljes szigorral alkalmaztatnak.

A munkáknál csakis magyar honos munkások alkalmazhatók.

Ajánlattevők ajánlataikkal a közszállítási szabályrendelet értelmében a végleges döntésig kötelezettségben maradnak.

Az ajánlatok felbontása 1914. évi március hó 6. napján délután 3 órakor történik a városháza tanácstermében, hol ajánlattevők is megjelenhetnek.

A vállalat odaitélése tekintetében a közszállítási szabályrendelet határozatai irányadók, de Debreczen sz. kir. város fenntartja magának a jogot arra, hogy vállalkozók ajánlatai közül, — azok végösszegére való tekintet nélkül, — szabadon választhasson, esetleg azokat mellőzhesse, s a vállalat biztosítását más módon eszközölhesse.

Az építkezésnél s a vállalatra nézve kötelezők a m. kir. kereskedelemügyi minisztérium által kibocsátott és érvényben levő általános építési- és szállítási feltételek, valamint a m. kir. Belügyminisztérium műszaki osztályának részletes építési feltételei és az ezekkel kapcsolatos részletes szállítási feltételek.

Hiányosan, vagy szabálytalanul tett, elkésve vagy távirati uton érkezett ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

A tervek, az ajánlati minta, s az egész kiírási művelet a városi mérnöki hivatalban a hivatalos órák alatt megtekinthetők, lemásolhatók és megszerezhetők. Debreczen, 1914 február hó 13-án.

A városi Tanács.

PROSPEKTUS.

Magyar általános hitelbank.

1914. évi m. kir. adómentes 4 $\frac{1}{2}$ %-os törlesztéses áll. járadék-kölcsön.

Kibocsátva **500.000,000** kor. = **425.000,000** n. b. márka = **525.000,000** frank = **20.833,333** 6 $\frac{8}{8}$ font sterling névértékben. — A tervszerluti törlesztés 1919. évi szeptember hó 1-én kezdődik.

Fokozott sorsolás vagy felmondás legkorábban 1924. évi március hó 1-ére eszközölhető.

A m. kir. pénzügyminiszter az 1910. évi IV. t.-cikk 2. §-ában, az 1911. évi XIV. t.-cikk 15. §-ában, az 1912. évi V. t.-cikk 11. §-ában, az 1912. évi LXVI. t.-cikk 11. §-ában és az 1914. évi I. t.-cikk 10. §-ában nyert felhatalmazás alapján **adómentes 4 $\frac{1}{2}$ %-kal kamatozó törlesztéses állami járadékkölcsönt bocsát ki 500.000,000 korona = 425.000,000 n. b. márka = 525.000,000 frank = 20.833,333 6 $\frac{8}{8}$ font sterling névértékben.**

A kölcsönkötvények bemutatóra szólnak és

211,666 darab A betűs (1—211,666 számig) egyenként K 480 = M 408 = Frs 504 = $\frac{1}{2}$ 20.

84,000 darab B betűs (211,667—295,666 számig) egyenként K 2400 = M 2040 = Frs 2520 = $\frac{1}{2}$ 100.

21,000 darab C betűs (295,667—316,000 számig) egyenként K 4800 = K 4080 = Frs 5040 = $\frac{1}{2}$ 200.

10,000 darab D betűs (316,667—326,666 számig) egyenként K 9600 = M 8160 = Frs 10,080 = $\frac{1}{2}$ 400.

1 darab E betűs (326,667 számig) egyenként K 320 = M 272 = Frs 336 = n 13 $\frac{6}{8}$ címletekben magyar, német, francia és angol nyelven állítatnak ki.

A címletek 1914 február 5-i kelettel s a m. kir. pénzügyminiszternek, a m. kir. központi állampénztár igazgatójának, a m. kir. hitelszámvevőség főnökének facsimile-aláírásával és egy ellenőrző tisztviselőnek eredeti kézzel írásával vannak ellátva.

Ezen kötvények 1914 március 1-től kezdődőleg **4 $\frac{1}{2}$ %-kal** minden év **március 1-én** és **szeptember 1-én** lejártó félévi utólagos részletekben kamatoztatnak.

A kötvények kamatszélvényekkel — melyeknek elsője 1914 szeptember 1-én és utolsója 1934 március 1-én esedékes — és szelvényutalvánnyal vannak ellátva, mely utóbbi ellenében az új szelvényívek annak idején a beváltóhelyek-

nél költségek és magyar illetékek felszámítása nélkül átvehetők.

A kölesön 1919 szeptember 1-től kezdődőleg, 110 fél-nyekre nyomtatott törlesztési terv szerint törlesztetik. A törlesztés névértéken, sorsolás útján történik. A sorsolás minden év június és december havában tartatik meg, a kisorsolt kötvények a sorsolást követő szelvény-esedékesség napján válnak esedékessé. Az első sorsolás 1919. évi június havában tartatik 1919. évi szeptember 1-i visszalizetésre. A visszafizetésre esedékessé vált kötvények kamatozása a tőke esedékessége napjával megszűnik.

Fentartja magának a m. kir. pénzügyminiszterium, hogy a még törlesztetlen kölesöntéket tetszése szerint bármikor, sorsolás útján a törlesztési tervtől eltérő nagyobb részletekben, vagy sorsolás nélkül előre közzéteendő három havi előzetes felmondás mellett egészen, vagy részben névértékben visszafizethesse. Azonban a törlesztési tervtől eltérő nagyobb mérvű sorsolások, vagy az esetleges felmondás 1914. évi március hó 1-ét megelőző időre nem fog eszközölni.

A m. kir. pénzügyminiszter közvetlenül a kisorsolás után az alább felsorolt lapokban a kisorsolt számokat és a beváltás céljából még be nem szolgáltatott kisorsolt kötvények jegyzékét félévcnkint közzé fogja tenni.

A kamatok és a kölesönkötvények tőkeértéke minden fennálló és a jövőben behozandó magyarországi adó, helyeg és illeték levomása nélkül fizettetnek ki.

A kamatszelvevények esedékességük idejétől számítandó hat év elteltével, a kölesönkötvények pedig a visszalizetésre kifizetett határidőtől számítandó husz év elteltével évülnek el.

A szelvény-, illetve kötvénybirtokos a kamatok, illetőleg az esedékes kötvények ellenértékét a lejárt kamatszelvevényeknek, illetve az esedékes kötvényeknek beszálltatása ellenében, — a kötvényekben megállapított értékarányának megfelelő összegekben — választása szerint, költségmentesen felveheti:

a magyar szent korona országaiiban fennálló beváltó helyeknél, valamint a beváltó helyeknél

Wienben: koronában;

Berlinben, M. m. Frankfurtban, Hamburgban, Münchenben és Leipzigben: németbirodalmi márkában;

Londonban: font-sterlingben;

Brüsszelben, Baselben, Genfben és Zürichben: frankban;

és pedig:

Budapesten: a magyar királyi központi állampénztárnál,

a magyar szent korona országainak területén: valamennyi királyi állampénztárnál és adóhivatalnál; azonkívül további intézkedésig:

Budapesten: a Magyar Általános Hitelbanknál, a M. postatakarékpénztárnál, a Pesti Hazai Első Takarékpénztár-Egyesületnél, a Pesti Magyar Kereskedelmi Banknál, a Magyar Leszámitoló- és Pénzváltóbanknál.

Wienben: a K. K. priv. Oesterr. Credit-Anstalt für H. & G. című intézetnél, a K. K. priv. allgem. österr. Boden-Credit-Anstalt című intézetnél, S. M. v. Rothschild bankháznál, a Wiener Bank-Verein című intézetnél, a Kais. Kön. privilegirte Österreichische Länderbank című intézetnél, a Niederösterreichische Escompte-Gesellschaft című intézetnél, az Union-Bank című intézetnél, az Anglo-Oesterreichische Bank című intézetnél.

Berlinben: a Direction der Disconto-Gesellschaft című intézetnél, S. Bleichröder bankháznál, Mendelssohn & Co. bankháznál.

M. m. Frankfurtban: a Direction der Disconto-Gesellschaft című intézetnél.

Hamburgban: a Norddeutsche Bank in Hamburg című intézetnél, L. Behrens & Söhne bankháznál, M. M. Warburg & Co. bankháznál.

Münchenben: a Bayerische Hypotheken- und Wechselbank című intézetnél.

Leipzigben: az Allgemeine Deutsche Credit-Anstalt című intézetnél.

Londonban: N. M. Rothschild and Sons bankháznál; valamint Brüsszelben, Baselben, Genfben és Zürichben a m. kir. pénzügyminiszter által erre a célra kijelölendő helyeken.

Az ezen magyar királyi adómentes 4½%-os törlesztéses állami járadék-kölesönre vonatkozó minden közlemény a „Budapesti Közlöny” és a „Wiener Zeitung”-on kívül legalább 12 külföldi, köztük két berlini, ezek közül az egyik a „Deutscher Reichsanzeiger”, egy frankfurti, egy hamburgi, egy müncheni, egy leipzig, egy londoni, egy brüsseli, egy bási, egy genfi, egy zürichi és egy amsterdami hírlapban is közzé fog tétetni.

Budapesten, 1914 február havában.

A magy. kir. pénzügyminiszter:

Teleszky János s. k.

ALÁÍRÁSI FELHÍVÁS.

A fenti kölesönből kereken 100.000.000 korona összeg részben fix, részben optió útján a londoni N. M. Rothschild and Sons bankháznak adatott el, amely cég ezen összeget Londonban eladásra bocsátja.

A fennmaradó

400.000.000 korona

= 340.000.000 n. b. márka, = 420.000.000 frank, = 16.666,666'13'4 font-sterling névértékű

1914. évi magyar királyi adómentes 4½%-os törlesztéses állami járadékkölesön

ezenel nyilvános aláírásra bocsátatik.

Az aláírás történik:

a) oly módon, hogy fizetéképen az 1914 július 1-én és 1915 január 1-én esedékes 1912. évi m. kir. 4½%-os állampénztárjegyek, melyekből tudvalevőleg összesen M. 106.000.000 névérték van forgalomban, nyújtatnak be az alább felsorolt aláírási helyeknél; a kiosztásnál az ily jegyzések teljes összegükben fognak tekintetbe vétetni;

b) készpénzfizetés ellenében és pedig mindkét esetben:

1914. február 21-én, szombaton

az egyes aláírási helyeknél szokásos üzleti órákban, és az illető helyeken közzéteendő feltételek mellett:

Budapesten: a magyar királyi központi állampénztárnál, a Magyar Általános Hitelbanknál, a m. kir. postatakarékpénztárnál, a Pesti Hazai Első Takarékpénztár-Egyesületnél, a Pesti Magyar Kereskedelmi Banknál, a Magyar Leszámitoló- és Pénzváltó-Banknál.

a magyar szent korona országainak területén: valamennyi királyi állampénztárnál és adóhivatalnál;

továbbá: a Magyar Általános Hitelbank, a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank, a Magyar Leszámitoló- és Pénzváltó-Bank, a Wiener Bank-Verein és az Anglo-Oesterreichische Bank című intézetek összes fiókjainál;

Wienben: az S. M. v. Rothschild bankháznál, a K. K. priv. Oesterreichische Credit-Anstalt für Handel und Gewerbe című intézetnél, a K. k. privilegirte allgem. österr. Boden-Credit-Anstalt című intézetnél, a Wiener Bank-Verein című intézetnél, a Kais. Kön. privilegirte Österreichische Länderbank című intézetnél, a Niederösterreichische Escompte-Gesellschaft című intézetnél, az Union-Bank című intézetnél, az Anglo-Oesterreichische Bank című intézetnél; továbbá a K. K. priv. Oesterreichische Credit-Anstalt für Handel und Gewerbe, a Wiener Bank-Verein, a Kais. Kön. privilegirte Österreichische Länderbank, az Union-Bank és az Anglo-Oesterreichische Bank című intézetek összes ausztriai fiókjainál;

ezenkívül Berlinben: a Direction der Disconto-Gesellschaft című intézetnél, S. Bleichröder bankháznál, Mendelssohn & Co. bankháznál; M. m. Frankfurtban: a Direction der Disconto-Gesellschaft című intézetnél; Hamburgban: a Norddeutsche Bank in Hamburg című intézetnél, L. Behrens & Söhne bankháznál, M. M. Warburg & Co. banknál; Münchenben: a Bayerische Hypotheken und Wechselbank című intézetnél, a Bayerische Vereinsbank című intézetnél, Merck, Finck & Co. bankháznál; Leipzigben: az Allgemeine Deutsche Credit-Anstalt című intézetnél és ennek Becker & Co. osztályánál; Breslauban: E. Heimann bankháznál, G. v. Pachaly's Enkel bankháznál, Eichborn & Co. bankháznál; Kölnben: Sal. Oppenheim jr. & Cie

bankháznál; **Baselben**: a Schweizerischer Bankverein című intézetnél, a Basler Handelsbank című intézetnél; **Zürichben**: a Schweizerischer Bankverein című intézetnél, a Basler Handelsbank című intézetnél; **Genfben, St. Gallenben és Lausanneban**: a Schweizerischer Bankverein című intézetnél; **Brüsszelben**: a Banque de Bruxelles című intézetnél, a Banque Internationale de Bruxelles című intézetnél, a Crédit Général Liégeois című intézetnél, az F. M. Philippson & Cie bankháznál; **Antwerpenben**: a Banque d'Anvers című intézetnél, a Banque Centrale Anversoise című intézetnél; **Amsterdamban**: az Amsterdamsche Bank című intézetnél, az L. Auerbach bankháznál és a Lippmann, Rosenthal & Cie bankháznál.

Az aláírás az e célra szolgáló bejelentési ivekkel történik, melyek a fentemlített aláírási helyeken költségmentesen kaphatók.

Az aláírási ár úgy az 1912. évi 4½%-os magy. kir. állami pénztárjegyek beszolgáltatása esetén, mint a készpénzaláírásokra nézve

90.45⁰/₀-ot tesz,

hozzáadva az 1914. évi március hó 1-től az átvétel napjáig járó 4½%-os folyószelvénykamatokat.

a) Amennyiben fizetés gyanánt az 1912. évi 4½%-os magy. kir. állami pénztárjegyek nyújtatnak be, a következő határozmányok mérvadók:

1. A fizetésül szolgáló 1912. évi magy. kir. 4½%-os állami pénztárjegyek számjegyzék kíséretében vagy a név megjelölésével ellátva az aláírási hely elismervénye ellenében az aláírással egyidejűleg szolgáltatandók be.

2. Az új kölcsön kiosztott ideiglenes elismervényeinek átvétele és kifizetése ezen elismervény visszaszolgáltatása ellenében 1914. március 10-én fog megtörténni.

3. Az 1912. évi m. kir. 4½%-os állami pénztárjegyek az 1914. július 1-én, illetőleg 1914. július 1-én és 1915. január 1-én lejáró szelvényekkel nyújtandók be és értékük a következőképen fog számításba vétetni:

minden 100 M n. é. 100.— M-val
hozzáadva a 4½%-os szelvénykamatot 2 óra
(1914. január 1-től február 28-ig) 0.75 „

tehát minden 100 M n. é.-ért 100.75 M
megjegyezve, hogy a márkaösszeg a német birodalmi devizának az átvételi napot megelőző wien pénzfolyamán számítottatik át koronára.

Ezzel szemben az 1914. évi ujonnan kibocsátott 4½%-os állami járadékkötvények a következő módon fognak számításba hozatni:

minden 100 korona n. é. à 90.45% 90 K 45 f-rel
szelvénykamatok nélkül.

4. Oly összegek, melyek az új kölcsön cimleteit nem fedik, készpénzben szabályozandók.

5. Az új állami járadékkötvények kiadása ugyanazon aláírási helynél történik, amelynél az 1912. évi állami pénztárjegyek letétettek.

b) Amennyiben az aláírás készpénz ellenében történik, a következő határozmányok mérvadók:

1. Az aláírás alkalmával az aláírt összeg 5%-a biztosítékképpen leteendő és pedig vagy készpénzben, vagy olyan a napi árfolyam szerint számítandó értékpapírokban, melyeket az illető aláírási hely elfogadhatóknak tart.

2. Az aláírás alapján átengedendő összeg 5%-a biztosítékképpen leteendő és pedig vagy készpénzben, vagy olyan, a napi árfolyam szerint számítandó értékpapírokban, melyeket az illető aláírási hely elfogadhatóknak tart.

2. Az aláírás alapján átengedendő összeg az aláírás befejezte után lehetőleg mielőbb megállapítottatik és arról az aláírók értesítettnek. Minden aláírási helynek jogában áll az egyes kiosztások összegét belátása szerint meghatározni. Ha a kiosztás az aláírásnál kevesebbet tenne, a biztosíték felesleges része haladéktalanul visszaadatik. 1914. szeptember hó 1-ig terjedő zárolási kötelezettséggel történő jegyzések különös figyelemben fognak részesülni.

3. Az aláírók a részükre átengedett állami járadékkötvények ellenértékét f. évi március hó 6-tól kezdve bármikor teljesen befizethetik, tartoznak azonban:

9.600 koronás és azon aluli átengedett összegeknél a teljes ellenértékét f. évi március 6-án,

9.600 koronán felüli átengedett összegeknél:
az ellenérték 40%-át f. évi március 6-án,
az „ 30%-át legkésőbb f. évi márc. 26-ig és
az „ 30%-át „ f. évi április 6-ig

befizetni. A teljes átvétel, illetve befizetés megtörténte után az aláírási hely a letett biztosítékot elszámolja, illetőleg visszaadja.

A végleges cimletek elkészítéséig a m. kir. pénzügyminiszterium részéről egységesen kiállított ideiglenes elismervények adatnak ki az aláíróknak, mely elismervényeknek végleges kötvényekre való kicserélése 1914. augusztus 1-től kezdődőleg költségmentesen ugyanazon helyen fog megtörténni, ahol az ideiglenes elismervények kiadattak.

Bejelentések, amelyek bizonyos meghatározott cimletekre szólnak, csak annyiban vehetők figyelembe, amennyiben ez az aláírási helyek mérlegelése szerint lehetséges.

Az átvétel ugyanazon helyen eszközözendő, ahol az aláírás történt.

Azon állami járadékkötvények, melyek az átvételi időpont lejártáig nem vétettek át, ezen időponttól kezdődőleg az aláíró számlájára és veszélyére az illető aláírási helynél maradnak letétben.

Budapest és Wien, 1914. február havában.

Magyar Általános Hitelbank.

M. kir. postatakarékpénztár.

Pesti Hazai Első Takarékpénztár-Egyesület.

Pesti Magyar Kereskedelmi Bank.

Magyar Leszámitoló- és Pénzváltó-Bank.

S. M. v. Rothschild.

K. K. priv. Oesterreichische Credit-Anstalt für Handel und Gewerbe.

K. k. privilegirte allgemeine österreichische Boden-Credit-Anstalt.

Wiener Bank-Verein.

Kais. Kön. privilegirte österreichische

Länderbank.

Niederösterreichische Escompte-Gesellschaft.

Union-Bank.

Anglo-Oesterreichische Bank.

3135—1914. sz.

Árlejtési hirdetmény.

Debreczen szab. kir. város Nagyerdőjében épült szanatóriumhoz vezető ut, mintegy 14,000 köbméter földmunkái vállalatba adására zárt ajánlati versenytárgyalást tart.

Ajánlat tehető fenti földmunkára, de csakis a város által kiadott ajánlati lapokon, az ajánlati lap a városi mérnöki hivatalnál (Simonffy-utca 2/b, II. emelet) szerezhetők be.

Az ajánlatok lepecsételt borítékban „Ajánlat a Szanatóriumhoz vezető ut földmunkáira“ felirással ellátva, Debreczen szab. kir. város Polgármesteri hivatalába 1914. évi február hó 24-én délelőtt 10 óráig adandók be s az ajánlatok ugyanazon nap ½11 órakor

a városház könyvtári termében nyilvánosan bontatnak fel.

Nem szabályszerű, avagy távirati vagy utóajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Ajánlattevő tartozik az ajánlati összeg 5%-nak megfelelő bánatpénzt a város házipénztárába készpénzben, vagy óvadékképes értékpapírokban letenni s az erről szóló elismervényt ajánlatához csatolni.

Ajánlattevők ajánlataikkal a végleges döntésig maradnak kötelezettségben.

A város fenntartja magának a jogot, hogy az ajánlatok közül szabadon választhasson, vagy azok mellőzésével a munkálatokat más uton biztosíthassa.

Debreczen, 1914. évi február hó 12-én.

A városi Tanács.

